

บทที่ 2

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง เนื้อหาโคลัมน์บันเทิงซ้อเจ็ด กับประเด็นปัญหาทางจริยธรรม อาศัยแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- 1.แนวคิดเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารบนสื่ออินเทอร์เน็ต
- 2.แนวคิดเรื่องปัญหาทางจริยธรรมเกี่ยวกับวารสารศาสตร์ออนไลน์
- 3.แนวคิดเกี่ยวกับสังคมสารสนเทศที่ผิดพลาด
- 4.แนวคิดการใช้ภาษาในงานทางวารสารศาสตร์
- 5.แนวคิดเรื่องเสรีภาพ และความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชน
- 6.แนวคิดเรื่องจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และจริยธรรมผู้ดูแลเว็บไทย
- 7.แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศและการสื่อสาร
- 8.แนวคิดจิตวิเคราะห์

แนวคิดเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารบนสื่ออินเทอร์เน็ต

Hiltz, 1978 (อ้างใน วิทยานิพนธ์ กานตวี ปานสีทา, 2545) ได้กล่าวถึงการนำคอมพิวเตอร์มาเป็นช่องทางการสื่อสาร หรือที่เรียกว่า Computer-Mediated Communication (CMC) ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. ใช้เพื่อการแทนที่ (Substitution) เกิดขึ้นเมื่อการสื่อสารคอมพิวเตอร์ได้ถูกนำมาใช้แทนวิธีการสื่อสารรูปแบบเดิมที่เคยเป็นมา เช่น การใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์แทนการโทรเลข หรือโทรศัพท์ เป็นต้น

2. ใช้เพื่อการเสริม (Add-on) มีการใช้ในขณะที่ใช้การสื่อสารแบบเดิม ก็ยังคงอยู่ เช่น การอ่านผังรายการโทรทัศน์บนอินเทอร์เน็ต ก่อนที่จะเปิดดูรายการโทรทัศน์ที่ต้องการ เป็นต้น

3. ใช้เพื่อการแผ่ขยาย (Expansion) เป็นการสื่อสาร ที่แตกต่างไปจากกระบวนการสื่อสารแบบเดิม เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ บนอินเทอร์เน็ต ก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการบริโภคสื่อหนังสือพิมพ์ แม้ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวกันก็ตาม

การสื่อสารผ่านระบบคอมพิวเตอร์ หรืออินเทอร์เน็ตนั้น ก็มีการมุ่งเน้นเพิ่มประสิทธิภาพ ในด้านเทคนิคการสื่อสาร โดยใช้วิธีผสมผสานสื่อหลายประเภทเข้าด้วยกัน หรือที่เรียกว่า ระบบมัลติมีเดีย ซึ่งมีลักษณะเด่นในเรื่อง ปฏิสัมพันธ์การสื่อสาร เป็นการสื่อสารสองทางที่เกิดขึ้นในสังคมสารสนเทศ โดยมีคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือสื่อสารที่สำคัญ

อินเทอร์เน็ต จึงเป็นช่องทางหนึ่งในการสื่อสาร ที่ทำให้คนในสังคมสารสนเทศสามารถบริโภคข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็วและเป็นแหล่งข่าวสารที่ใหญ่ที่สุด ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถรับรู้ข้อมูลและเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ทั่วโลก ในเวลารวดเร็ว

การนำระบบ World Wide Web มาใช้ในช่องทางการสื่อสาร ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสาร และผู้รับสาร ซึ่งสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกันได้ ผู้รับสารจึงสามารถกลายเป็นผู้ส่งสารได้ โดยข่าวสารถูกส่งผ่านตัวกลาง คือ คอมพิวเตอร์

ศุจิภา คววมณี (2539) ได้อธิบายแบบจำลองการสื่อสารมวลชนบน World Wide Web ว่า ข้อมูลข่าวสารถูกสร้างขึ้นโดยสื่อมวลชน เช่น Web Page ของสื่อมวลชน ประเภทต่าง ๆ หรือเนื้อหาจะถูกสร้างขึ้นโดยผู้รับสาร ก็ได้ สื่อมวลชนและผู้รับสารจะส่งผ่านข้อมูลที่ตนเองสร้างขึ้นไปยังตัวสื่อ (Medium) ก็คือ ระบบการสื่อสารใน World Wide Web โดยสามารถโต้ตอบกันได้ ผู้ที่ใช้งานอินเทอร์เน็ต สามารถที่จะติดต่อกันได้ด้วยประสิทธิภาพสูง ผู้รับสารสามารถมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ได้ โดยส่งข้อความ หรือความคิดเห็นต่างๆ กลับมายังผู้ส่งสารได้ทันทีที่ผู้ส่งสารก็จะเปลี่ยนบทบาทจากผู้จัดพิมพ์ และผู้จัดรายการ ไปเป็นผู้จัดหาข้อมูล และพยายามทำให้ข้อมูล ทันสมัยตลอดเวลา

สำหรับสื่อมวลชน ก็ได้ใช้อินเทอร์เน็ต เป็นช่องทางเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารในลักษณะของการสื่อสารมวลชน โดยมีการปฏิสัมพันธ์กับตัวสื่อ ในรูปแบบของการสร้าง Web Page เช่น Web Page หนังสือพิมพ์ออนไลน์ เป็นสื่อที่มีการใช้เทคโนโลยีไฮเปอร์เท็กซ์ (Hypertext) ซึ่งเป็นระบบจัดการข้อมูลที่แสดงออกมาในรูปแบบการเชื่อมโยง แหล่งข่าวสารต่างๆ โดยตัวเชื่อม ข้อมูลที่ปรากฏ นอกจากจะเป็นตัวหนังสือแล้ว ยังประกอบด้วยรูปภาพ หรือกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว เสียง หรือวีดิทัศน์ การเชื่อมโยงข้อมูลจะไม่เป็นเส้นตรง แต่มีการเชื่อมโยงข้อมูลบางส่วนกับข้อมูลจากแหล่ง ข้อมูลอื่นๆ โดยผู้รับสารเป็นผู้เลือก และมีอิสระในการอ่านข้อมูล

Lapham, 1995 (อ้างในวิทยานิพนธ์ กาญจนา กาญจนทวี, 2542) พบว่า การเสนอข่าวผ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์ เป็นรูปแบบการนำเสนอข้อมูลที่ทันสมัย เพราะสามารถใส่ข้อมูล

ใหม่ได้ตลอดเวลา สามารถส่งข่าวสารถึงผู้รับได้ทั่วโลกในราคาถูก โดยจำนวน และความยาวของข่าว ไม่ได้เป็นข้อจำกัดในการนำเสนอ เหมือนการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ (Printed Edition)

จุดประสงค์หลักที่หนังสือพิมพ์ มีการขยายตัวสู่สื่ออินเทอร์เน็ตคือ ความต้องการขยายฐานลูกค้าผู้อ่านนอกประเทศทั่วโลก หรือเพื่อให้บริการข่าวสารแก่นักศึกษา นักธุรกิจ หรือผู้ที่มีถิ่นฐานอยู่ต่างแดน แต่ต้องการติดตามข่าวสารจากประเทศของตน (Information Technology Conference, 1996)

ศุจิภา ดวงมณี (2539) ได้ศึกษาถึงสาเหตุการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารออนไลน์ของสื่อมวลชนไทย พบว่า หนังสือพิมพ์ จัดทำเว็บไซต์ เพื่อเป็นการเสริมภาพลักษณ์ องค์กร และเพิ่มโอกาสในการแพร่กระจายข้อมูล ข่าวสาร รวมทั้งส่งเสริมช่องทางการตลาด เช่น เป็นช่องทางในการขายพื้นที่โฆษณา

นอกจากนี้ในส่วนของเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ออนไลน์นั้น เว็บบอร์ดก็จะมีหน้าที่ในการพิจารณา ซึ่ง กานตวี ปานสีทา (2545: 124-129) ได้กล่าวถึงการนำเสนอเนื้อหาบนเว็บไซต์ของเว็บมาสเตอร์หนังสือพิมพ์ออนไลน์ว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในองค์กร และปัจจัยภายนอกองค์กร

ปัจจัยภายในองค์กร ได้แก่

- นโยบายองค์กร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการกำหนดเนื้อหาบนเว็บไซต์ เริ่มต้นจากการวางเป้าหมายของการจัดทำเว็บไซต์ การกำหนดให้เว็บไซต์นำเสนอเนื้อหาเพื่อสนองความต้องการขององค์กรในด้านต่างๆ เว็บบอร์ดต้องรับนโยบายหลักจากผู้บริหารระดับสูง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำเว็บไซต์

- การจัดสรรงบประมาณ เนื่องจากการจัดทำเว็บไซต์ เป็นการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในหลายรูปแบบ คือ สามารถนำเสนอเนื้อหาที่แตกต่าง หรือเหมือนกับหนังสือพิมพ์ฉบับเล่ม นำเสนอข้อมูลการใช้งานที่มีลักษณะการสื่อสารสองทางระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร หรือระหว่างกลุ่มผู้รับสาร จึงต้องใช้งบประมาณในการสร้างและพัฒนาเว็บไซต์ โดยแหล่งเงินทุนจะมาจากงบประมาณขององค์กรที่จัดสรรไว้

- บุคลากรและทีมงาน เว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ทุกเว็บไซต์ มีทีมงานที่ต้องประสานงานเพื่อร่วมมือในการพัฒนาข้อมูลที่จะนำเสนอ โดยบุคลากรทุกคนต้องรับผิดชอบในการจัดทำเนื้อหาและด้านเทคนิค เช่น เว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์ผู้จัดการให้ความสำคัญกับเนื้อหาที่จัดทำเฉพาะนำเสนอบนเว็บไซต์ จึงมีบุคลากรมากกว่าหนังสือพิมพ์ออนไลน์อื่นๆ

ปัจจัยภายนอกองค์กร ได้แก่

- กลุ่มผู้อ่าน การนำเสนอเนื้อหาบนเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ออนไลน์ มีลักษณะเฉพาะที่เว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์ออนไลน์แต่ละเว็บไซต์ ต้องกำหนดให้มีการจัดรูปแบบที่เหมาะสม เพื่อดึงดูดให้ผู้อ่านเข้ามาอ่านเนื้อหาบนเว็บไซต์ และเข้าถึงได้เร็วที่สุด เป็นนำเสนอเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้อ่านซึ่งมีหลากหลายกลุ่ม

- ความมุ่งหวังด้านรายได้ เว็บไซต์ต้องหาโฆษณาเข้ามาลงป้าย (Banner) บนเว็บไซต์ เพื่อนำค่าโฆษณามาพัฒนาการนำเสนอเนื้อหาบนเว็บไซต์ ดังนั้นเว็บไซต์จึงต้องพิจารณาจัดวางข้อมูลข่าวสารให้เหมาะสมกับพื้นที่ที่มีอยู่อย่างจำกัดทำให้ข้อมูลที่นำเสนอในพื้นที่บนหน้าจอคอมพิวเตอร์ ต้องนำเสนอลดหลั่นลงมา

- ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การนำเทคโนโลยีเครือข่ายมาใช้พัฒนาเนื้อหา ทำให้เว็บไซต์ต้องเกี่ยวข้องกับบริหารงานด้านความพร้อมของระบบ และโปรแกรมที่ใช้นำเสนอเนื้อหา เพื่อเป็นการขยายข่าวสารให้ผู้รับสาร โดยเปิดให้เว็บไซต์มีช่องทางการสื่อสารสองทาง เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารได้ถูกเผยแพร่ไปสู่ผู้อ่านได้อย่างสมบูรณ์

แนวคิดนี้จะนำมาประกอบการศึกษาคอลัมน์บีบีซี ซึ่งจัดเป็นการเสนอข้อมูลข่าวสารในสื่อหนังสือพิมพ์ออนไลน์ และมีลักษณะของการสื่อสารสองทาง ระหว่างผู้จัดทำเนื้อหาและผู้อ่าน

แนวคิดเรื่องปัญหาทางจริยธรรมเกี่ยวกับวารสารศาสตร์ออนไลน์

แซม วินเซนต์ เมดดิส (Sam Vincent Meddis, 2002) เขียนคอลัมน์เรื่อง The Secret to Online Journalism ในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์ยูเอสเอทูเดย์ (USA Today Newspaper) www.usatoday.com ซึ่งกล่าวถึง การจัดทำวารสารศาสตร์ในสื่ออินเทอร์เน็ต (Online Journalism) หรือเรียกได้ว่าเป็นการผลิตวารสารศาสตร์ในโลกไซเบอร์ (Cyber Journalism) ซึ่งจะครอบคลุมถึงการจัดทำเว็บไซต์ผลิตข่าวสารต่าง ๆ รวมทั้งหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ที่

มีความรวดเร็ว ไม่จำกัดขอบเขต หรือเวลา ข่าวสารจะไหลเวียนผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งผู้อ่านสามารถบริโภคข่าวสารได้ตลอดเวลา โดยไม่ต้องรอข่าวหนังสือพิมพ์ หรือข่าวโทรทัศน์ในตอนเช้า วารสารศาสตร์ออนไลน์ จึงเป็นการนำเสนอข่าวสารผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต โดยการรายงานข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งผู้รายงานนั้นจะเป็นใครก็ได้ทั่วโลก ที่เข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ต อีกทั้งสื่ออินเทอร์เน็ตนั้น ยังให้อำนาจการเสนอข่าวสารแก่คนในสังคม ซึ่งสามารถเป็นบรรณาธิการผลิตข่าว หรือเป็นนักข่าวได้ วารสารศาสตร์ออนไลน์จึงเกิดขึ้นมากมายในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม บทวิจารณ์ของ Joe Otterbein (Joe Otterbein, 1997) ใน American Journalism Review ก็มีความคิดเห็นของเมแกน เออร์ลิช (Megan Ehrlich) นักศึกษามหาวิทยาลัยเอมอรี (Emory University) ซึ่งตั้งประเด็นคำถาม เกี่ยวกับ เสรีภาพของการนำเสนอวารสารศาสตร์ออนไลน์ว่ามีมากเกินไปหรือไม่ โดยยกตัวอย่างกรณีของ การเสนอข่าวอื้อฉาว ระหว่างบิล คลินตัน ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา กับ โมนิกา เลวินสกี ของเว็บไซต์วารสารศาสตร์ออนไลน์ www.drudgery.com โดยไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนนำเสนอ จนทำให้ผู้ที่ตกเป็นข่าวเสื่อมเสียชื่อเสียง นอกจากนี้ยังมีเนื้อหาไร้สาระ ชุบชิบนิทา มากกว่าที่จะนำเสนอข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริง ซึ่งเป็นปัญหาทางจริยธรรมหนึ่งในสื่ออินเทอร์เน็ต และเมแกนได้แสดงความคิดเห็นว่า สื่ออินเทอร์เน็ตทำให้เส้นแบ่งของการเสนอข่าวสารไม่ชัดเจน เนื้อหาไร้สาระ ชุบชิบนิทาได้ถูกนำเสนอผ่านวารสารศาสตร์ออนไลน์มากขึ้น ซึ่งควรจะเรียกผู้ที่นำเสนอข่าวสารทางอินเทอร์เน็ตว่าเป็นนักวารสารศาสตร์ออนไลน์ หรือเป็นแค่เพียงนักนิทาทางอินเทอร์เน็ตเท่านั้น

ในขณะเดียวกัน เจน-แอน ฮ็อบส์ (Jane-Anne Hobbs, 2001) ก็ได้กล่าวถึงปัญหาทางจริยธรรมเกี่ยวกับ การชุบชิบนิทาทางอินเทอร์เน็ต (Cyber Gossip) ว่าเป็นการเผยแพร่ข่าวลือ ข่าวอื้อฉาว ของบุคคลที่มีชื่อเสียง ไม่ว่าจะเป็น ดารา นักแสดง นักการเมือง เกิดขึ้นมากมาย หลากหลาย ซึ่งจะพบเห็นพบนกว่าเว็บไซต์ ที่มีเนื้อหาชุบชิบนิทา สามารถเผยแพร่ได้ง่าย ด้วยลักษณะของสื่ออินเทอร์เน็ตที่กว้างไกล และรวดเร็ว

ฮ็อบส์ เปรียบเทียบเว็บไซต์ชุบชิบนิทา เป็นเหมือนร้านค้าที่ขายเรื่องอื้อฉาว ข่าวลือ การใส่ร้ายป้ายสี ซึ่งมีหลากหลายสำนวน ให้ผู้บริโภคได้เลือก ซึ่งเปรียบได้ว่าเป็นการกลับมาของหนังสือพิมพ์เหลือง ปรากฏในสื่ออินเทอร์เน็ตนำเสนอข่าวลือที่ไร้สาระ เต็มไปด้วยการชุบชิบนิทา นอกจากนี้ยังพบอีกρύอกว่าเว็บไซต์ ให้บริการด้านข่าวสารที่มีเนื้อหาชุบชิบนิทา แฝงอยู่ด้วย ไม่ว่าจะเป็น สำนักข่าวรอยเตอร์ (Reuters) สมาคมผู้สื่อข่าว (Associated Press) ซึ่งจะมี

ลิงค์ (Link) สามารถเชื่อมโยงไปยังเนื้อหาของการชุบชิบนิทานที่หลากหลาย รวมไปถึงเว็บไซต์นิตยสาร หนังสือพิมพ์ออนไลน์ต่าง ๆ เช่น ในสังคมอเมริกานิตยสาร The Spectator หนังสือพิมพ์ New York Post, New York Press Online และหนังสือพิมพ์อื่น ๆ ของอเมริกาอีกกว่า 60 ฉบับ นอกจากนี้ ในสังคมอังกฤษก็จะพบเว็บไซต์ข่าวสารที่มีเนื้อหาชุบชิบนิทานแฝงอยู่เช่นเดียวกัน เช่น People News พบประมาณ 20 หน้านำเสนอเรื่องราวไร้สาระ อื้อฉาว ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงเนื้อหาให้หลากหลายต่อวัน เป็นต้น

การชุบชิบนิทานทางอินเทอร์เน็ต จึงปรากฏแพร่หลาย ในปัจจุบัน และมักจะแฝงอยู่ในเว็บไซต์ข่าวสารออนไลน์ทั่วโลก ซึ่งเรื่องชุบชิบนิทานนั้น ก็เป็นเรื่องเร้าอารมณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นเรื่องเพศ (Sex) ที่สามารถดึงดูดความสนใจจากคนทั่วโลก

เออร์ลิช จึงได้เสนอแนวคิดว่าควรจะมีจริยธรรมวิชาชีพเพิ่มเติมสำหรับนักวารสารศาสตร์ออนไลน์ เหมือนจริยธรรมวิชาชีพในสื่อหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะแสดงถึงความรับผิดชอบในรูปแบบใหม่ที่ควรเกิดขึ้นพร้อมกับสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นสื่อใหม่ที่มีบทบาทสำคัญในสังคมสารสนเทศ และจะเห็นได้ชัดเจนว่านักวารสารศาสตร์ออนไลน์ส่วนใหญ่ในปัจจุบัน ยังขาดจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม จากการได้รับเสรีภาพมากเกินไป ทำให้เสนอข่าวสารโดยไม่ตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำเสนอ หรือไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับบุคคลที่ถูกพาดพิง

สำหรับคอลัมน์บีบชีวจัดเจ็ดนั้น ก็จัดอยู่ในส่วนของวารสารศาสตร์ออนไลน์เช่นเดียวกัน เนื่องจากอยู่ในเว็บไซต์ของเครือข่ายผู้จัดการ ที่ผลิตข่าวสารทั้งในสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งการเสนอเนื้อหาคอลัมน์นี้ก็เกี่ยวกับเรื่องชุบชิบ นิทานไร้สาระ ทำให้บุคคลที่ถูกกล่าวถึงเสื่อมเสียชื่อเสียง คล้ายกับเว็บไซต์วารสารศาสตร์ออนไลน์ในสังคมอเมริกัน ดังนั้น จึงนำแนวคิดดังกล่าวนี้มาเป็นแนวทางประกอบการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับสังคมสารสนเทศที่ผิดพลาด

จากรายงานของรัฐบาลแคนาดาในปี ค.ศ.1981 เรื่อง The Information Revolution and Its Implications for Canada สรุปได้ว่า การปฏิวัติข้อมูลข่าวสาร (Information Revolution) เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นเดียวกับการปฏิวัติอุตสาหกรรม จุดประสงค์ของนโยบายจึงเป็นการทำให้การปฏิวัตินั้นเกิดประโยชน์ นโยบายสาธารณะดังกล่าวจึงเป็นสัญญาณบ่งบอกถึงช่วงเวลาใหม่ (new phase) แห่งการคิดแบบ technocratic โดยแนวคิดดังกล่าวอ้างว่าสถาบันและคุณค่าต่างๆ จะต้องปรับให้เข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่นี้ มโนทัศน์ของสังคมสารสนเทศจึงถูกวิเคราะห์ในด้านของผลกระทบที่มีต่อสังคมและบุคคล รวมไปถึงผลลัพธ์ทางร้ายที่มาจากเทคโนโลยี

Leiss, 1981 ได้เสนอการวิเคราะห์สังคมสารสนเทศจากจุดยืนของตนเอง ซึ่งสรุปได้ว่าสังคมสารสนเทศประกอบไปด้วยรูปแบบสำคัญๆ 3 ประการ คือ

1. การเพิ่มขึ้นของปริมาณข้อมูลข่าวสารถูกถ่วงน้ำหนักด้วยสิ่งที่เรียกว่า ข้อมูลข่าวสารที่บกพร่อง (Misinformation) ซึ่งมีจำนวนมากขึ้นเช่นกัน
2. การขาดความรู้เท่าทันทำให้พลเมืองบางกลุ่มไม่สามารถใช้ข้อมูลข่าวสารในการตัดสินใจต่อประเด็นทางสังคมและการเมือง
3. แรงกดดันทางสังคมที่มีต่อสังคมสารสนเทศในการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ นำไปสู่การรวมตัวกันของโครงสร้างเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

ดังนั้นรัฐบาลในประเทศอุตสาหกรรมต้องเร่งด่วนในด้านนโยบายเพื่อจัดการกับความเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วที่เป็นผลมาจากการแผ่ขยายของเทคโนโลยีใหม่ เราสามารถยอมรับอย่างง่ายได้ว่า เศรษฐกิจตอนนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนข้อมูลที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะบางประการ เช่น การสร้างเครื่องจักร การเพาะปลูก สร้างความบันเทิง การกระทำผิดทางกฎหมาย ฯลฯ แต่เมื่อสรุปข้อมูลทั้งหมดนี้เข้าด้วยกัน และพิจารณาความสัมพันธ์ทั่วไประหว่างความรู้กับประโยชน์ที่ได้แล้ว ผลลัพธ์ที่ออกมาคืออะไรเล่า คำตอบคือ สังคมสารสนเทศโดยตัวมันเอง คือ สิ่งที่เป็นมายาคติ เรากำลังจะกลายเป็นพยานสำหรับการเกิดขึ้นของสังคมที่เรียกว่า สังคมแห่งสารสนเทศอันผิดพลาด (Misinformation Society)

เศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรมที่ก้าวหน้าของเรานั้น วางอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลข่าวสารจำนวนมากที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ องค์ประกอบทางสารสนเทศของระบบเศรษฐกิจ และสัดส่วนของผู้มีอาชีพทางสารสนเทศก็เติบโตขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ก่อให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจมากกว่าครั้งหนึ่งของทั้งหมด แต่อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญที่ขาดหายไปคือ ถึงแม้จะมีองค์ประกอบทางสารสนเทศในระบบเศรษฐกิจเป็นจำนวนมาก แต่ก็ไม่ได้สร้างอะไรที่จะเรียกได้ว่าเป็นสังคมสารสนเทศเลย

มโนทัศน์ของสังคมสารสนเทศจะเป็นสิ่งที่สมเหตุสมผลต่อเมื่ออยู่ภายใต้เงื่อนไขที่แน่ชัด 2 ประการ คือ

1. ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศจะต้องมีความรู้มากขึ้น ผ่านการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จุ่มทรัพย์ข้อมูลข่าวสาร
2. การใช้ประโยชน์โดยทั่วไปจากแหล่งสารสนเทศที่เพิ่มขึ้นควรช่วยปรับปรุงความสามารถของพลเมืองในการตัดสินใจอย่างมีความรู้ ยิ่งไปกว่านั้นการปรับปรุงการตัดสินใจควรจะรวมไปถึงเรื่องของประเด็นทางการเมืองต่างๆด้วย

สรุปแล้วหากขาดเงื่อนไขหลักเหล่านี้ แม้จะมีข้อมูลจำนวนมากก็ไม่มี ความหมาย ความสามารถที่พลเมืองในยุคสังคมสารสนเทศควรมีคือ ความรู้เท่าทันขั้นพื้นฐาน ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสังคมและการเมือง และความสามารถในการประมวลข้อมูลข่าวสาร

รายงานวิจัยหลายชิ้นพยายามวัดความรู้โดยเฉลี่ยของประชาชนต่อเหตุการณ์ ปัจจุบันทั้งในบ้านและนอกบ้าน เช่น ระบุชื่อบุคคลทางการเมืองที่สำคัญ หรือธรรมชาติของ เหตุการณ์ที่สื่อมวลชนมักนำมารายงาน ผลการวิจัยชวนให้คิดว่ากระแสข้อมูลข่าวสารที่ไหลอย่าง เชี่ยวกรากได้ไหลผ่านบุคคลหลายๆคนไปอย่างสูญเปล่า

ปัจจุบันคนในสังคมเผชิญกับข้อมูลข่าวสารจำนวนมากผ่านสื่อประเภทต่างๆ ซึ่ง ต้องใช้ทักษะการอ่านออกเขียนได้ ความเต็มใจในการค้นหา และย่อยข้อมูลเหล่านั้น รวมทั้ง ปริมาณของสิ่งที่เรียกว่าสารสนเทศอันผิดพลาด (misinformation) หรือการสอดแทรกอคติส่วนบุคคลเข้าไปในข้อมูลให้ดูเหมือนเป็นข้อเท็จจริง (data flak) ซึ่งหากจำนวนรวมทั้งหมดของ สารสนเทศอันผิดพลาดเพิ่มมากขึ้น เราต้องการทักษะในการชี้แนะ สิ่งที่เป็นความรู้หรือภูมิปัญญา ที่แท้จริง ทว่าท่ามกลางปริมาณอันเหลือล้นของข้อมูลประเภท data flak ความขัดแย้งของสิ่งที่ เรียกว่า สังคมสารสนเทศ คือ บทบาทของความรู้ (knowledge) ที่เป็นส่วนประกอบของการ ตัดสินใจอย่างมีความรู้ (informed judgment) นั้นอาจเสื่อมถอยลงเมื่อเทียบสัดส่วนกับข้อมูลที่มีอยู่ อย่างมากขึ้นๆ

แนวคิดการใช้ภาษาในงานทางวารสารศาสตร์

อวยพร พานิช (2545: 163 -165) กล่าวว่า ในกระบวนการสื่อสารนั้น ผู้ส่ง สารจะต้องตั้งวัตถุประสงค์ในการสื่อสารว่าจะส่งข้อมูลข่าวสารนั้นๆ เพื่ออะไร ไม่ว่าจะเป็นการ เขียน การพูด และการแสดงออกอื่นๆ วัตถุประสงค์ ของการสื่อสาร สรุปได้เป็น 3 ประการ คือ

1. วัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลข่าวสาร คือ การส่งสารด้วยการถ่ายทอดเรื่องราว เหตุการณ์ไปให้ผู้รับสารทราบในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ ข่าว ตำรา บันทึกประวัติศาสตร์ การเล่า ประสบการณ์ การชี้แจงข้อเท็จจริง ฯลฯ
2. วัตถุประสงค์เพื่อการโน้มน้าวใจ คือ การส่งสารที่มุ่งชักจูง ผู้รับสารให้คล้อย ตาม เปลี่ยนแปลงทัศนคติ และความเชื่อ รวมทั้งปฏิบัติตามที่ผู้ส่งสารเสนอ ได้แก่ การเขียน บทความชักจูงใจ การเขียนโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบต่างๆ การได้วาทีการหาเสียงทาง การเมือง เป็นต้น

3. วัตถุประสงค์เพื่อให้ความบันเทิง คือ การส่งสารที่มุ่งให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ให้ความผ่อนคลาย มุ่งสร้างจินตนาการ ให้แก่ผู้รับสาร ได้แก่ การเขียน เรื่องสั้น นวนิยาย ละคร ภาพยนตร์ เพลง บทวี เป็นต้น

การเขียนจึงเป็นวิธีการส่งสารที่ผู้ส่งสารเรียบเรียงความคิด ผ่านรหัสที่ตกลงร่วมกันในรูปตัวอักษร เสนอเป็นสาระ เรื่องราว ให้ผู้รับสารหรือผู้อ่าน ได้ใช้ทักษะการอ่าน ตีความ และทำความเข้าใจเนื้อหา

การนำเสนอเนื้อหาโคลัมน์บีบสิวกี่ถูกถ่ายทอดผ่านการเขียน โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ นำเสนอเนื้อหาทางด้านบันเทิง ไร้สาระ และเร้าอารมณ์ ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพ หรืออาจเรียกว่า เป็นการใช่วิหารภาพพจน์ (Figures of Speech) ซึ่งผู้วิจัยก็จะนำมาใช้ประกอบในการวิเคราะห์วิธีการนำเสนอเนื้อหาโคลัมน์นี้

อวยพร พานิช (2545: 208 -212) แบ่งวิหารภาพพจน์ออกเป็น 8 ประเภท ดังนี้

1. อุปมาอุปไมย (Simile) คือ การเปรียบเทียบโดยตรง เปรียบเทียบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ว่าเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่ง เช่น สวยเหมือนนางฟ้า ผิวขาวเหมือนโยบวบ เป็นต้น ซึ่งมักจะใช้คำเชื่อม “ดั่ง ดุจ เป็น เปรียบ เหมือน”
2. อุปลักษณ์ (Metaphor) เป็นการกล่าวเปรียบเทียบเป็นนัยให้เข้าใจเอง ไม่กล่าวเปรียบเทียบตรงๆ เช่น พาดหัวข่าว “คลื่นมนุษย์หลังไหลมารวมพิธี” ซึ่งมักจะนิยมใช้ อุปลักษณ์มากในคอลัมน์หนังสือพิมพ์ต่างๆ เพราะใช้คำน้อย กินความหมายมาก
3. บุคลาธิษฐาน (Personification) คือ ภาพพจน์ที่กล่าวถึงสิ่งที่ไม่มีชีวิตให้เหมือนเป็นสิ่งมีชีวิต เช่น ฟ้าร้องไห้ ใบไม้เร็งระบำ ปูนสะอื้น เป็นต้น
4. อุนุณามนัย (Synecdoche) คือ การนำส่วนน้อย หรือส่วนย่อยที่เห็นเด่นชัดมากกล่าวโดยหมายถึงส่วนทั้งหมด เช่น เพชรบุรีเมืองคนดู
5. นามนัย (Metonymy) คือ การเรียกชื่อสิ่งหนึ่ง โดยใช้คำอื่นแทน ไม่เรียกตรง แต่เป็นคำที่รู้จักกันทั่วไป เช่น แย่งชิงเก้าอี้กัน คือ แย่งชิงตำแหน่งกัน
ทั้งอุนุณามนัย และนามนัย เป็นภาพพจน์ที่ใช้เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้คำธรรมดา ซ้ำซากมาใช้คำสั้น ที่บอกจุดเด่นของสิ่งนั้นได้ โดยผู้ส่งสารไม่ต้องเสียเวลาอธิบาย และผู้รับสารก็มองเห็นภาพทันที
6. อธิพจน์ (Hyperbole) คือ การกล่าวเกินจริง อาจมากเกินจริงหรือน้อยเกินจริง นิยมใช้กันมาก แม้ในภาษาพูด เพราะเป็นการเปรียบเทียบที่เห็นภาพได้ง่าย เช่น การบินไทยรักคุณเท่าฟ้า สู้จนเลือดหยดสุดท้าย

7. **ปฏิพจน์ (Paradox)** คือ การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงข้ามกัน หรือขัดแย้งกันมากล่าวอย่างกลมกลืน ซึ่งต้องวิเคราะห์ความหมายให้ลึกลงไปจึงจะเข้าใจ เช่น รักยาวให้บันรกรสั้นให้ต่อ เสียน้อยเสียยาก เสียมากเสียน้อย

8. **สัทพจน์ (Onomatopoeia)** คือ ภาพพจน์ที่เลียนเสียง หรือแสดง ลักษณะอาการต่างๆ เช่น เสียงดนตรี อาการของสัตว์ ซึ่งทำให้รู้สึกเหมือนได้ยินสิ่งของนั้นจริงๆ โดยใช้เสียงของคำ

นอกจากนั้น การใช้ถ้อยคำ ในลักษณะภาพพจน์ที่นำกล่าวถึงอีก ได้แก่

การใช้โวหารประชดประชัน (Irony) คือ ศิลปะการใช้ถ้อยคำ ตำนวน เพื่อเสียดสี (Satire) ประชดประชัน โดยการขู่เล่นไม่ก่อให้เกิดการล่วงเกินจนถึงขั้นสบประมาท การเขียนโดยวิธีนี้จะใช้ในการเขียนสารคดี หรือบันเทิงคดี สามารถสร้างอารมณ์ขัน หรือมีผลทางสร้างสรรค์ได้ เช่น กรุงเทพฯ ต้องไม่เป็นเมืองอภิเษกสมรสที่คนเดินเร็วกว่ารถ

ส่วนการใช้ถ้อยคำ และความหมายนั้น ในการกล่าวถึงความหมายของคำ ต่างๆ นั้น มีการแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

1. **ความหมายโดยตรง หรือนัยตรง (Denotation)** คือ ความหมายตรงตาม พจนานุกรม หรือการรับรู้ของคนทั่วไป

2. **ความหมายนัยประหวัด หรือความหมายแฝง (Connotation)** คือ ความหมายของคำบางคำที่มีความหมายอื่นๆ แฝงอยู่นอกจากความหมายตรงแล้ว ความหมายนี้เป็นที่รู้จักกันในกลุ่มคน หรือบางช่วงเวลาแต่ก็เป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไป เช่น กิน แปลว่า โกง คอร์ปชั่น เด็ก แปลว่า โสเภณี ลูกน้อง เป็นต้น

แนวคิดเรื่องเสรีภาพ และความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชน

จอห์น สจิวต์ มิลล์ (John Stuart Mill, 1818-1883, อ้างในวิทยานิพนธ์ อภิชิต ตักติเศรษฐ์, 2542) นักปรัชญาชาวอังกฤษเห็นว่า เสรีภาพคือ ความเป็นอิสระจากรัฐบาล แม้ต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย แต่เสรีภาพบางประการก็ไม่ควรจะถูกจำกัด คือ เสรีภาพทางมโนธรรม เสรีภาพทางความคิด การพูด และการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพส่วนบุคคลและการสมาคม โดยมีได้มีจุดประสงค์ที่เป็นภัยกับบุคคลอื่น

แนวคิดของมิลล์เป็นแนวคิดตามแนวทฤษฎีเชิงอิสรภาพนิยม ที่มีหลักการว่า สื่อมวลชนควรมีเสรีภาพในการรายงานข่าวสาร ต้องไม่มีการตรวจข่าวก่อนการรายงานข่าวสาร โดยองค์กรใด ๆ ไม่มีการบังคับให้มีการตีพิมพ์ หรือเสนอข่าวสาร การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ข้าราชการ

หรือพรรคการเมืองถือว่าเป็นหน้าที่ตรวจสอบดูแลการทำงานของรัฐบาล เพราะฉะนั้นจึงไม่ควรถูกลงโทษ

อย่างไรก็ตาม ในสังคมประชาธิปไตย เสรีภาพมีความจำเป็นต้องใช้ควบคู่ไปกับการรับผิดชอบต่อสังคมด้วย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 39 ระบุว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นโดยการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และสื่อความหมายโดยวิธีอื่น ๆ การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะ เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัว หรือความเป็นส่วนตัวของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เพื่อป้องกันหรือระงับความเสื่อมทรามทางจิตใจ หรือการตั้งปิด โรงพิมพ์ สถานีวิทยุกระจายเสียง หรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ เพื่อลิดรอนเสรีภาพตามมาตรานี้จะกระทำมิได้”

จะเห็นว่าเสรีภาพภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ไม่ใช่เสรีภาพที่เค็ดขาด หากแต่ต้องดำเนินไปภายใต้ความรับผิดชอบ ที่จะต้องระวังไม่ให้กระทบต่อสิทธิของบุคคลอื่น หรือต่อความมั่นคง สงบสุขของสังคมส่วนรวมด้วย

เมื่อกล่าวถึงสื่อมวลชนนั้น จัดเป็นองค์กรหรือสถาบันที่มีบทบาทหน้าที่หลักในการให้บริการข่าวสารแก่สาธารณชนจำนวนมาก ที่อาศัยอยู่ในขอบเขตของสังคมหนึ่ง หรือหลายสังคม สื่อมวลชนจึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสังคม การดำเนินงานของสื่อมวลชนจึงมีผลหรือประสิทธิผลต่อสังคมทั้งแง่ดี และแง่ร้าย ดังนั้นสื่อมวลชนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม เพราะสื่อมวลชนมีสัมพันธภาพเป็นอันเดียวกัน หรือใกล้ชิดกับสังคม

สมควร กวียะ (2545: 185 -186) ได้กล่าวถึง ความรับผิดชอบต่อสังคม คือ สภาพหรือลักษณะนิสัยของการยอมรับ หรือยอมแก้ไขปรับปรุง ตามผลที่ดี หรือไม่ดีในเหตุการณ์หรือกิจการที่บุคคล กลุ่มบุคคลได้กระทำต่อสังคม

ผลดีต่อสังคม คือ การสร้างและรักษาระบบความสัมพันธ์ร่วมกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสมาชิกในสังคมนั้น การก่อให้เกิดระบบ กระบวนการ และความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ความเจริญก้าวหน้า และความร่วมมือประสานงาน สร้างสรรค์ นอกจากนี้ก็

เป็นการเสริมสร้างสนับสนุนในการจัดระเบียบสังคม และจัดรูปองค์กรเพื่อสร้างมาตรฐาน พฤติกรรมสังคม ลดความขัดแย้ง และดำรงรักษาความสัมพันธ์ในทางบวกไว้เสมอ

ผลไม่ดีต่อสังคม คือ การทำให้เกิดระบบของความสัมพันธ์ที่นำไปสู่ความ เสียดเปรียบ และความเสียหายของสมาชิก หรือการเปลี่ยนแปลงผันผวนไปสู่ความเสื่อมโทรม หรือ การทำลายระเบียบสังคม ระบบองค์กรที่มีความสำคัญต่อการดำรงรักษา และพัฒนาสังคม

แบบจำลองการสื่อสารมวลชนตามทฤษฎีเชิงสังคมวิทยา ของ เจ. ดับบลิว ไรลีย์ และ เอ็ม ดับบลิว ไรลีย์ (J.W. Riley and M.W. Riley, อ้างในสมควร กวียะ, 2545: 227) ได้แสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนมีสัมพันธ์ภาพกับสังคมอย่างแนบแน่น เพราะถือว่าการสื่อสารมวลชนเป็นระบบ สังคมย่อยระบบหนึ่งในบรรดาระบบย่อยทั้งหลาย ภายใต้ระบบใหญ่ของสังคมมนุษย์ สังคมจึงมี อิทธิพลต่อสื่อมวลชน และสื่อมวลชนก็มีอิทธิพลต่อสังคม รวมทั้งระบบย่อยเหล่านั้นด้วย

แบบจำลองของ บอล โรคิช และ เคอ เฟลอร์ (Ball – Rokeach and De Fleur, อ้าง ในสมควร กวียะ, 2545: 227) เกี่ยวกับการเกี่ยวพันพึ่งพาของผลการสื่อสารมวลชน (Dependency Model of Mass Media Effects) ก็ยังสนับสนุนให้เห็นผลของการที่ประชาชนต้องผูกพันกับข่าวสาร จากสื่อมวลชน อาจนำไปสู่ผลดี และผลร้าย ทั้งในด้านความรู้ ความรู้สึก ความคิดเห็น และ พฤติกรรม สื่อมวลชนจึงควรมีความรับผิดชอบต่อผลดี และผลเสียที่เกิดขึ้น จากการส่งข่าวสารออก สู่อุสธารณชน

กระแสความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชน เริ่มต้นในปี ค.ศ.1947 ใน สหรัฐอเมริกา พฤติกรรมด้านลบของหนังสือพิมพ์ ผลักดันให้นักคิด นักวิชาการมาช่วย นักหนังสือพิมพ์สร้างจรรยาบรรณวิชาชีพ แนวความคิดนี้เริ่มแสดงออกมาเด่นชัดตอนต้นศตวรรษ ที่ 20 โดยโจเซฟ พูลิทเซอร์ (Joseph Pulitzer) นักหนังสือพิมพ์ผู้ก่อตั้งคณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย เขาได้เขียนไว้ในวารสาร North American Review ในปี 1904 ว่า ไม่มีอะไร จะช่วยให้วงการหนังสือพิมพ์หลุดพ้นจากการจําานต่อผลประโยชน์ทางธุรกิจที่เห็นแก่ตัว และ ขัดแย้งต่อสวัสดิการของประชาชนได้ นอกจากความยึดมั่นในอุดมคติสูงสุด ความตั้งใจแรงกล้าที่ จะกระทำให้สิ่งที่ถูกต้องความรู้ที่ถูกต้องในปัญหาที่เผชิญ และความรู้ที่จริงจังต่อความรับผิดชอบต่อ คุณธรรม ซึ่งแนวความคิดนี้ได้ขยายกว้างออกไป เมื่อคณะกรรมการที่ทำงานเรื่องเสรีภาพของ หนังสือพิมพ์แห่งสหรัฐอเมริกา (Commission on the Freedom of the Press) ได้จัดทำรายงาน ออกมา ในรายงานระบุอย่างชัดเจนว่า แม้เสรีภาพของสื่อเป็นสิ่งที่จะต้องได้รับการยืนยัน แต่ก็ต้องมีการเพิ่มเติมหลักการเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมลงไปด้วย เนื่องจากที่ผ่านมาสื่อมวลชนไม่ได้

พัฒนาความรับผิดชอบให้เติบโตไปพร้อมๆกับเสรีภาพ ในหลักการดังกล่าวนี้ ได้ระบุข้อปฏิบัติสำคัญ ๆ ซึ่งสื่อมวลชนที่มีความรับผิดชอบพึงกระทำ เช่น

- จะต้องรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของความเป็นจริงอย่างละเอียดรอบด้าน และตรวจสอบรอบคอบโดยพิจารณาบริบทที่เหตุการณ์นั้นได้เกิดขึ้น
- สื่อมวลชนจะต้องสร้างเวทีแห่งการแสดง และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งเป็นช่องทางที่จะแสดงความคิดเห็นของสาธารณะ
- สื่อมวลชนต้องเป็นภาพตัวแทน ของคนทุก ๆ กลุ่มในสังคม ต้องนำเสนอเป้าหมาย และคุณค่าของสังคมอย่างชัดเจน

สำหรับแนวคิดนี้จะนำมาใช้เป็นแนวในการพิจารณาการนำเสนอเนื้อหาอคติบนเว็บไซต์ที่อยู่บนสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งจัดเป็นสื่อมวลชนรูปแบบใหม่ ที่ให้เสรีภาพอย่างไม่จำกัด

แนวคิดเรื่องจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และจริยธรรมผู้ดูแลเว็บไซต์ไทย

แนวคิดเรื่องจริยธรรมนั้น มีพื้นฐานมาจากตะวันตก คำว่า จริยธรรม (Ethics) มาจากคำในภาษากรีกว่า Ethos ซึ่งหมายถึง บุคลิกภาพ หรือสิ่งที่คนตีประพฤติปฏิบัติ แต่โดยทั่วไปแล้ว จริยธรรมจะมีพื้นฐานทางปรัชญาที่ว่าด้วยการตัดสินใจของมนุษย์ที่จะเลือกระหว่างความดี ความชั่ว เป็นสิ่งที่เราจะต้องกระทำเพื่อให้โลกนี้ดีขึ้น จริยธรรมเป็นหลักปฏิบัติ ที่ใครจะนำไปประพฤติตามก็ได้ หรือไม่ประพฤติก็ได้ แตกต่างจากกฎหมายที่ใครไม่ประพฤติตามก็จะถูกลงโทษ ข้อกำหนดทางจริยธรรมนั้นมีหลากหลาย จริยธรรมไม่ใช่เป็นแค่เพียงหลักจรรยาบรรณ บทบัญญัติ หรือประกาศิตให้คนทำตาม แต่จริยธรรมเป็นเรื่องของหลักการที่จะช่วยชี้ว่าพฤติกรรมอันใดถูก พฤติกรรมอันใดผิด หลักการเหล่านี้มีรากฐานอยู่บนทฤษฎีซึ่งผู้ใช้อาจนำไปประยุกต์ใช้ ด้วยমনสำนึกที่บริสุทธิ์ยุติธรรม (สุกัญญา สดบรรพัต, 2541:5)

เบลซี และแชดวิก (Belsey, A. and Chadwick, R., 1992 , อ้างในวิทยานิพนธ์ อภิชิต ศักดิ์เศรษฐ์ , 2542: 29) กล่าวว่าจริยธรรมเป็นเรื่องของหลักการที่จะช่วยชี้ว่าพฤติกรรมอันใดผิด จริยธรรมไม่ใช่กฎเกณฑ์ที่ตายตัวที่สามารถท่องจำเอาได้ แต่จริยธรรมเป็นเรื่องที่มนุษย์แสวงหา ได้เพียงเพื่อหาข้อยุติตามควรแก่กรณี เป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถค้นพบได้ด้วยการใช้เหตุผล และประสบการณ์ หลักการจริยธรรมจึงเปรียบได้กับทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่ผู้มีอำนาจนำมาบังคับใช้ได้ แต่เป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถค้นพบได้ด้วยการใช้เหตุผล และประสบการณ์

ในประเทศไทยสมาคมทางวิชาชีพหลายแห่งต่างก็บัญญัติจริยธรรมไว้เพื่อส่งเสริมให้ผู้สื่อข่าวประกอบอาชีพให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ และจรรยาบรรณเป็นหลัก เช่น สภาการ

หนังสือพิมพ์แห่งชาติซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2540 เพื่อเป็นองค์กร ตรวจสอบกันเองก็ได้มี บทบัญญัติเกี่ยวกับจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ และผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ รายละเอียด เกี่ยวกับจริยธรรม ปรากฏในหมวด 2, 3 และ 4 ดังนี้

หมวด 2 จริยธรรมของหนังสือพิมพ์

- ข้อ 4 หนังสือพิมพ์ต้องยึดถือข้อเท็จจริง ความถูกต้องแม่นยำ และความครบถ้วน
- ข้อ 5 หนังสือพิมพ์ต้องนำเสนอข่าวเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน หรือหมู่คณะ
- ข้อ 6 หนังสือพิมพ์ต้องแสดงความพยายาม ในการให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย
- ข้อ 7 หนังสือพิมพ์ต้องไม่แต่งเติมเนื้อหา สารของข่าว จนคลาดเคลื่อนหรือเกินจากความเป็นจริง
- ข้อ 8 หนังสือพิมพ์ต้องละเว้นการเสนอข่าวเพราะความลำเอียง หรือมีอคติ จนเป็นเหตุให้ข่าวนั้น คลาดเคลื่อน หรือเกินจากความเป็นจริง
- ข้อ 9 หนังสือพิมพ์ต้อง ไม่สอดแทรกความคิดเห็นลงในข่าว
- ข้อ 10 เมื่อคัดลอกข้อความใดจากหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ หรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ต้องบอกที่มาของ ข้อความนั้น
- ข้อ 11 การเสนอข่าวที่พาดพิง อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือองค์กรใด ๆ ต้องแสดง ถึงความพยายามในการเปิดโอกาสให้ฝ่ายที่ถูกกล่าวหาได้แสดงข้อเท็จจริงด้วย
- ข้อ 12 ในกรณีที่มีการเสนอข่าวผิดพลาด หนังสือพิมพ์ต้องพิมพ์แก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าว โดยไม่ ชักช้า
- ข้อ 13 หนังสือพิมพ์ต้องไม่เสนอข่าวเลื่อนลอยปราศจากแหล่งที่มา พึงระบุชื่อบุคคลที่ให้ สัมภาษณ์หรือให้ข่าวอย่างเปิดเผย เว้นแต่จะมีเหตุอันควรปกปิด เพื่อสวัสดิภาพความปลอดภัยของ แหล่งข่าว และต้องเป็นประโยชน์ต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน
- ข้อ 14 หนังสือพิมพ์ต้องปกปิดชื่อ และฐานะของบุคคลที่ให้ข่าวไว้เป็นความลับ หากได้ให้คำมั่น แก่แหล่งข่าวนั้นไว้
- หนังสือพิมพ์ต้องปกปิดนามปากกา หรือนามแฝงที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นไว้เป็น ความลับ
- ข้อ 15 ในการเสนอข่าว หรือภาพข่าวใด ๆ หนังสือพิมพ์ต้องคำนึงมิให้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิ มนุษยชนของเด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาส
- ในการเสนอข่าวครั้งแรก ต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์หรือโศกนาฏกรรมอัน เกิดแก่เด็ก สตรี หรือผู้ด้อยโอกาสนั้น ไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง

ข้อ 16 การพาดหัวข่าวและความนำของหนังสือพิมพ์ต้องไม่เกินไปจากข้อเท็จจริงในข่าว และต้องสะท้อนใจความสำคัญหรือเนื้อหาหลักของข่าว

ข้อ 17 หนังสือพิมพ์จะต้องไม่เสนอภาพข่าวที่อุจาด ลามก อนาจาร หรือน่าหวาดเสียว โดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของสาธารณชนอย่างถ่วง

ข้อ 18 ในการแสดงความคิดเห็นหรือการวิพากษ์วิจารณ์ หนังสือพิมพ์ต้องให้ความเที่ยงธรรมแก่ฝ่ายที่ถูกพาดพิงเสมอ

ข้อ 19 ข้อความที่เป็นประกาศโฆษณาที่ปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์ ต้องแสดงให้เห็นชัดว่าเป็นประกาศโฆษณา จะแอบแฝงเป็นการเสนอข่าวหรือความคิดเห็นมิได้

หมวด 3 จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ข้อ 20 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต้องไม่ประพฤติปฏิบัติกรใด ๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

ข้อ 21 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต้องไม่วาดอ้างหรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่เพื่อเรียกร้องสิทธิหรือประโยชน์ใด ๆ ที่ไม่ชอบธรรม

ข้อ 22 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้างอันมีค่า หรือผลประโยชน์ใด ๆ เพื่อให้กระทำการ หรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องครบถ้วน

หมวด 4 แนวปฏิบัติของหนังสือพิมพ์และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ข้อ 23 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์พึงละเว้นการรับอภิสิทธิ์ หรือตำแหน่งเพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใด อันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน

ข้อ 24 การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ พึงตระหนักถึงความสำคัญของข่าวต่อสาธารณชน และไม่เสนอข่าวในทำนองชวนเชื่อในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

ข้อ 25 การได้มาซึ่งข่าวสาร หนังสือพิมพ์ควรรู้วิธีที่สุภาพและซื่อสัตย์

ข้อ 26 ในการแสดงความคิดเห็น หนังสือพิมพ์พึงกระทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ และไม่มีพันธกรณีอื่นใด นอกจากมุ่งปฏิบัติหน้าที่ เพื่อสาธารณชน โดยไม่ยอมให้มีอิทธิพลอื่นใด มาครอบงำความคิดเห็น

ข้อ 27 หนังสือพิมพ์พึงละเว้นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เว้นแต่กรณีเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ข้อ 28 หนังสือพิมพ์พึงใช้ความระมัดระวังอย่างรอบคอบให้ประกาศโฆษณาทั้งหลาย อยู่ในขอบเขตของศีลธรรมและวัฒนธรรม

หนังสือพิมพ์พิมพ์ระมัดระวังที่จะไม่เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ประกาศ
โฆษณาที่น่าสงสัยว่าเป็นภัยต่อสังคมหรือสาธารณสุข
ข้อ 29 หนังสือพิมพ์พึงหลีกเลี่ยงการประกาศเผยแพร่โฆษณาที่มีเหตุให้น่าเชื่อว่าเจ้าของประกาศ
โฆษณานั้น เจตนาจะทำให้ผู้อ่านหลงเชื่อในสิ่งทั้งมลาย
ข้อ 30 ภาษาที่ใช้ในหนังสือพิมพ์พึงหลีกเลี่ยงคำที่ไม่สุภาพหรือมีความหมายเหยียดหยาม

นอกจากจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์แล้ว ในสื่ออินเทอร์เน็ต ก็มีการจัดตั้งสภา
วิชาชีพผู้ดูแลเว็บไทย ให้เป็นองค์กรอิสระ ทำหน้าที่ควบคุมกันเอง เพื่อส่งเสริมเสรีภาพ ความ
รับผิดชอบ สถานภาพผู้ประกอบการวิชาชีพ และกิจการเว็บไทย ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนสิทธิการ
ใช้เว็บ เพื่อการรับรู้ข่าวสาร และการแสดงความคิดเห็นของพลเมืองในระบบประชาธิปไตย อันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้เว็บไซต์ทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่
ประชาชน รวมทั้งยึดถือความยุติธรรม และความเที่ยงธรรมเป็นหลัก ดังนั้นจึงร่วมกัน ตรา
จริยธรรมแห่งวิชาชีพผู้ดูแลเว็บไทย ดังนี้

หมวด 1 หมวดทั่วไป

ข้อ 1 จริยธรรมนี้เรียกว่า จริยธรรมแห่งวิชาชีพผู้ดูแลเว็บไทย

ข้อ 2 จริยธรรมนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ได้มีการลงนามตกลงร่วมกันเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในข้อบังคับนี้

เว็บไซต์ หมายถึง แหล่งข้อมูลในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และสามารถ
เชื่อมโยงถึงกันได้ โดยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ผู้ประกอบการวิชาชีพ หมายถึง เจ้าของเว็บไซต์ หรือผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในการกำหนด
นโยบาย และรูปแบบเพื่อการจัดทำเว็บไซต์ ซึ่งได้จดทะเบียน โดเมนเนมกับผู้ให้บริการจดทะเบียน
โดเมนเนม ทั้งนี้ให้หมายรวมถึง ผู้แทนเว็บไซต์ ที่เจ้าของเว็บไซต์ได้ลงนามรับรองแล้ว

กระดานข่าว หมายถึง พื้นที่บนเว็บไซต์ที่ผู้ดูแลเว็บเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นใช้ ใน
การแสดงข้อมูลหรือความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ของตนเอง บุคคลอื่น หรือเจ้าของเว็บไซต์ และให้
ถือว่ากระดานข่าวเป็นส่วนหนึ่งของเว็บไซต์ ที่ผู้ดูแลเว็บจะต้องระมัดระวังมิให้มีการกระทำใดๆ ที่
เป็นการละเมิดข้อบังคับจริยธรรมฉบับนี้

หมวด 2 จริยธรรมของเว็บไซต์

ข้อ 4 เว็บไซต์ต้องไม่แต่งเติมเนื้อหาสาระของข้อมูลข่าวสารจนคลาดเคลื่อน หรือเกินจากความ
เป็นจริง

ข้อ 5 เมื่อมีการคัดลอกข้อความใดจากเว็บไซต์ หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์หรือแหล่งข้อมูลอื่นๆ
เว็บไซต์ต้องบอกที่มา ของข้อความนั้น เว้นแต่จะมีข้อตกลงเป็นอย่างอื่นกับแหล่งข้อมูลนั้น ๆ

- ข้อ 6 การเสนอข้อมูลข่าวสารที่มีการพาดพิงอันอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคล หรือองค์กรใด ๆ ต้องแสดงถึงความพยายามในการเปิดโอกาสให้ฝ่ายที่ถูกกล่าวหาแสดงข้อเท็จจริงด้วย
- ข้อ 7 ในกรณีที่มีการเสนอข้อมูลข่าวสารผิดพลาด เว็บไซต์ต้องแก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าวโดยไม่ชักช้า
- ข้อ 8 เว็บไซต์ต้องไม่เสนอข้อมูลข่าวสารโดยเลื่อนลอย ปราศจากแหล่งที่มา พึงระบุชื่อบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ หรือให้ข้อมูลข่าวสารอย่างเปิดเผย เว้นแต่จะมีเหตุอันควรปกปิดเพื่อสวัสดิการ และความปลอดภัยของผู้ให้ข่าวสาร และต้องเป็นประโยชน์ต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน
- ข้อ 9 ในการเสนอข้อมูลข่าวสาร หรือภาพใด ๆ เว็บไซต์ต้องคำนึงมิให้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาส
- ข้อ 10 เว็บไซต์ต้องไม่เสนอภาพที่อุจาด ลามกอนาจาร หรือน่าหวาดเสียวโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของสาธารณชนอย่างถ้อยถน เว้นแต่ภาพที่นำเสนอในเว็บไซต์นั้น จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะและได้มีการแจ้งเตือนต่อผู้เยี่ยมชมโดยชัดเจนแล้ว
- ข้อ 11 เว็บไซต์ต้องไม่เป็นที่เผยแพร่ไวรัสคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลอื่นใดที่เป็นการทำลายหรือสร้างความเสียหายแก่เครื่องคอมพิวเตอร์ หรือข้อมูลบนเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้เรียกดู
- ข้อ 12 เว็บไซต์ต้องไม่เผยแพร่ข้อมูลหรือแหล่งข้อมูลที่น่าเสนอวิธีการสร้างความเสียหายแก่บุคคลอื่น
- ข้อ 13 ในการแสดงความคิดเห็นหรือการวิพากษ์วิจารณ์ เว็บไซต์ต้องให้ความเที่ยงธรรม แก่ฝ่ายที่ถูกพาดพิงเสมอ
- ข้อ 14 หากเว็บไซต์ใดมีความประสงค์ในการนำข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เรียกดูไปใช้เพื่อการใดการหนึ่ง เว็บไซต์นั้นต้องแสดงประกาศไว้โดยชัดเจนถึงนโยบายเรื่องข้อมูลส่วนบุคคล

หมวด 3 จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพผู้ดูแลเว็บ

- ข้อ 15 ผู้ประกอบวิชาชีพผู้ดูแลเว็บ ต้องไม่ประพฤติการใด ๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ
- ข้อ 16 ผู้ประกอบวิชาชีพผู้ดูแลเว็บต้องไม่อคติ หรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่ เพื่อเรียกร้องสิทธิ หรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ไม่ชอบธรรม
- ข้อ 17 ผู้ประกอบวิชาชีพผู้ดูแลเว็บต้องทำงานสอดคล้องกับความสงบสุข ความเป็นอยู่ที่ดี และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสาธารณะ
- ข้อ 18 ผู้ประกอบวิชาชีพผู้ดูแลเว็บต้องหลีกเลี่ยงการใส่ร้ายป้ายสีเพื่อนร่วมวิชาชีพ
- ข้อ 19 ผู้ประกอบวิชาชีพผู้ดูแลเว็บต้องใช้วิจารณญาณ ในการรักษาสมดุลระหว่างประโยชน์สาธารณะ ความต้องการของผู้ว่าจ้าง ความเป็นวิชาชีพและตนเอง อย่างสม่ำเสมอ

หมวด 4 แนวปฏิบัติของเว็บไซต์และผู้ประกอบวิชาชีพผู้ดูแลเว็บ

ข้อ 20 การเสนอข้อมูลข่าวสารของเว็บไซต์พึงตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชน และไม่นำเสนอข้อมูลข่าวสารในทำนองชวนเชื่อในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

ข้อ 21 การได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารเว็บไซต์พึงใช้วิธีที่สุภาพ และซื่อสัตย์

ข้อ 22 ในการแสดงความคิดเห็น เว็บไซต์พึงกระทำโดยบริสุทธิ์ใจ และไม่มีพันธกรณีอื่นใดนอกจากมุ่งปฏิบัติหน้าที่เพื่อสาธารณชนโดยไม่ยอมให้อิทธิพลอื่นใดมาครอบงำความคิดเห็น

ข้อ 23 เว็บไซต์พึงละเว้นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลเว้นแต่กรณีเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ข้อ 24 เว็บไซต์พึงใช้ความระมัดระวังอย่างรอบคอบให้ประกาศโฆษณาทั้งหลายอยู่ภายในขอบเขตของศีลธรรมและวัฒนธรรมเว็บไซต์พึงระมัดระวังที่จะไม่เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่น่าสงสัยว่าจะเป็นภัยแก่สังคมหรือสาธารณชน

ข้อ 25 ข้อความที่เป็นประกาศโฆษณาที่ปรากฏอยู่ในเว็บไซต์ควรแสดงให้เห็นว่าเป็นประกาศโฆษณา จะแอบแฝงเป็นการเสนอข้อมูลข่าวสารหรือความคิดเห็นมิได้

ข้อ 26 เว็บไซต์พึงหลีกเลี่ยงการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่มีเหตุให้น่าเชื่อว่าเจ้าของประกาศโฆษณานั้นเจตนาจะทำให้ผู้อ่านหลงเชื่อในสิ่งซึ่งมลาย

ข้อ 27 เว็บไซต์พึงระบุแหล่งที่อยู่ของผู้จัดทำหรือผู้ดูแลเว็บเสมอ

ข้อ 28 ภาษาที่ใช้ในเว็บไซต์พึงหลีกเลี่ยงคำที่ไม่สุภาพ หรือมีความหมายเหยียดหยาม

แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศและการสื่อสาร

กรอบความเชื่อและความหมายเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่ถูกต้อง และชอบธรรม ถูกท้าทายอยู่ตลอดเวลา โดยการประพฤติปฏิบัติที่แตกต่างหรือ เบี่ยงเบน ไปจากกรอบดังกล่าว การขยายตัวของแนวคิดเสรีนิยมที่มองว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องส่วนตัวหรือรสนิยมส่วนบุคคลที่รัฐและสังคมไม่ควรเข้าไปแทรกแซง การต่อสู้ของสตรีนิยมและขบวนการผู้หญิงในสังคมตะวันตกที่ตั้งคำถามเกี่ยวกับความเป็นชายหญิง และความสัมพันธ์ชายหญิง โดยเชื่อมโยงระบบความหมายเรื่องเพศเข้ากับความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศสภาพ และการปรากฏขึ้นของขบวนการเกย์และเลสเบียนที่มีการจัดองค์กร และมีบทบาททางการเมืองอย่างเข้มแข็ง ทำให้ความหลากหลายของอัตลักษณ์และวิถีชีวิตทางเพศได้รับการยอมรับกว้างขวางมากขึ้นในสังคม ระบบความหมายเรื่องเพศที่จำกัดพฤติกรรมทางเพศไว้ในกรอบแคบ ๆ ถูกท้าทาย และอ่อนตัวลงมาก

พิมพ์พร ยิงยง (2539) กล่าวถึงอิทธิพลเรื่องเพศในวงการสื่อสารมวลชนว่ามีมาช้านานแล้ว สื่อมวลชนเริ่มเสนอเนื้อหาประเภทนี้ราว ค.ศ. 1960 และเริ่มเพิ่มปริมาณ และเนื้อหาเปิดเผยชัดเจนขึ้น ไม่ว่าจะป็นหนังสือ โทรทัศน์ เช่น การนำเสนอรายการของโทรทัศน์ช่อง 4 ใน

อังกฤษ โดยรายการที่นำเสนอ นั้นเรียกกันว่า Dyke TV ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพวกเลสเบียน และจากนั้นเรื่องของเพศก็ได้รับความนิยม และถูกนำเสนอในสื่อมวลชนเรื่อยมา

สาเหตุที่เรื่องเพศได้รับความนิยมในการนำเสนอของสื่อมวลชน อาจเป็นเพราะว่า สังคมกำหนดให้เรื่องเพศเป็นเรื่องที่ปกปิด (Taboo) การพูดคุยสื่อสารกันถึงเรื่องแนวนี้อย่างเปิดเผย โง่งแง่งนั้บเป็นกริยาที่ไม่พึงกระทำ แต่ดูเหมือนว่าสิ่งใดก็ตามที่ยังปิด มนุษย์ก็ยังอยากรู้อยากเห็น มากขึ้น ดังนั้นเราจึงพบว่าตลอดประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ เรื่องเพศไม่เคยถูกปิดสนิทได้อย่าง แท้จริงเลย แต่กลับถูกเปิดเผยอย่าง โง่งแง่งมากขึ้น และสื่อมวลชนเองก็ได้กลายเป็นช่องทางของ การเปิดเผย และถ่ายทอดเรื่องเหล่านี้ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ชาลส์ ไรท์ (Charles Wright ,1986: 178, อ้างในวิทยานิพนธ์ พิมพ์พร ยิงยง, 2539) ได้กล่าวไว้ว่าผลกระทบจากการดูหรืออ่านเรื่องราวความบันเทิงที่นำเสนอผ่านทางสื่อมวลชนที่มี ลักษณะเร้าอารมณ์ทางเพศนั้น แตกต่างกันไป จากการสำรวจปี 1970 และ 1980 ซึ่งให้เห็นว่า ชาวอเมริกันเชื่อกันว่าเนื้อหาของสื่อที่เร้าอารมณ์ทางเพศนั้นอาจทำให้คนก่อกดขี่มากขึ้นได้ และ ประมาณ 1 ใน 3 ของประชาชนทั่วไปเชื่อว่า วัสดุทางเพศ (Sex Material) ในสื่อมวลชนทำให้คน เกิดบ้าคลั่งเรื่องเพศ (Sex Crazy) อีกทั้ง 2 ใน 3 ของชาวอเมริกันเห็นด้วยว่าเรื่องเพศที่เกี่ยวกับความ รัก (Erotic Material) สามารถทำให้คนตื่นเต้นได้ แต่ในขณะเดียวกัน ริสต์ และเรย์ ซี (Rist and Ray C.,1975, อ้างในวิทยานิพนธ์ พิมพ์พร ยิงยง, 2539) ได้กล่าวว่าการเปิดรับวัสดุทางเพศอย่างโง่งแง่ง (Explicit Sexual Material) ไม่มีผลกระทบ หรือมีผลเล็กน้อยในการเปลี่ยนพฤติกรรมทางเพศ หรือทัศนคติทางเพศ แต่การเปิดรับเรื่องเพศยังช่วยลดพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศได้ อีกทั้งเกิร์บเนอร์ และกรอส (Gerbner and Gross,1976, อ้างในวิทยานิพนธ์ พิมพ์พร ยิงยง, 2539) ได้กล่าวเพิ่มเติม อีกว่า การที่คนเราดูโทรทัศน์มากในเรื่องที่เกี่ยวกับเพศนั้น จะช่วยลดความกลัว ความอาย และความกีดกัน ใดๆ เกี่ยวกับเรื่องเพศได้

สำหรับเรื่องเพศในสังคมไทยนั้น เริ่มปรากฏเด่นชัดสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นสมัยที่ โรงพิมพ์เกิดขึ้น จากเรื่องโป๊ที่เป็นเรื่องเล่า ก็ขยายตัวมาเป็นเรื่องโป๊ในสื่อสิ่งพิมพ์ ต่อจากนั้น ไม่นานได้มีหนังสือโป๊พิมพ์จำหน่ายเป็นเล่มเล็ก ๆ ขนาดเล่มละสลึงของ วัดเกาะ เป็นความเรียงเรื่อง โป๊ตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งแปลและดัดแปลงมาจากนิยายโป๊ของต่างประเทศ

ต่อมาเรื่องโป๊ก็ได้พัฒนาาเรื่อยๆ จนกระทั่งในสมัยรัชกาลที่ 7 ซึ่งยุคนั้นกิจการ ของหนังสือพิมพ์และนิตยสารได้เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว เนื้อหาหนังสือพิมพ์ในช่วงนี้มีการ หันเหไปเสนอเรื่องราวในด้านข่าวอาชญากรรม ภัยธรรมชาติ สงคราม บันเทิงคดี รวมทั้งนวนิยาย

เช่น หนังสือพิมพ์สุภาพบุรุษ มีวิธีเขียนข่าวที่สั้น ๆ ง่าย ๆ (ปี พ.ศ. 2482) แต่ก็สอดแทรกเนื้อหาเรื่องเพศด้วย

หลังจากนั้น หนังสือพิมพ์ยุคต่อ ๆ มา หลายฉบับก็ได้มีการนำเสนอสอดแทรกเนื้อหาประเภทนี้มาเรื่อยๆ จนกระทั่งในปัจจุบันนี้ วิถีชีวิตของคนในสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้สังคมไทยได้รับอิทธิพลจากตะวันตกมากขึ้น คนในสังคมรับเอาค่านิยมจากตะวันตกมามากมาย รวมทั้งค่านิยมเรื่องเพศด้วยเช่นกัน สังเกตได้จากการที่สื่อมวลชนในปัจจุบันได้มีการนำเสนอเนื้อหาประเภทนี้มากขึ้น อาจเป็นเพราะเนื้อหาเหล่านี้สามารถดึงดูดความสนใจของประชาชนทั่วไปได้

ประเด็นเรื่องเพศและการประพฤติปฏิบัติ จึงแพร่หลายมากขึ้นในวงการการสื่อสารกลายเป็นเรื่องที่มีการนำเสนอ และได้เถียงในสื่อมวลชนอย่างกว้างขวาง มีการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับเพศผ่านทางสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ กระทั่งถึงสื่ออินเทอร์เน็ต แพร่หลายมากขึ้น ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น คอลัมน์ตอบปัญหาเรื่องเพศ คอลัมน์ซุบซิบในประเด็นเรื่องเพศ หรือการเสนอข่าวเกี่ยวกับเรื่องเพศ ในสื่อหนังสือพิมพ์ เป็นต้น เนื่องจากเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของมนุษย์ เรื่องเพศจึงมีการขยายจากประเด็นส่วนตัวออกสู่สาธารณะมากขึ้น และเป็นไปในเชิงธุรกิจ เป็นจุดขาย ซึ่งคนในสังคมมักจะให้ความสนใจ

แนวคิดจิตวิเคราะห์

ซิกมันด์ ฟรอยด์ ผู้นำกลุ่มจิตวิเคราะห์ เชื่อว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมกับสัญชาตญาณ (Instinct) สองชนิด ได้แก่ สัญชาตญาณแห่งการดำรงอยู่ (Life Instinct) และ สัญชาตญาณแห่งความตาย (Death Instinct) ทั้งสองสัญชาตญาณนี้ทำให้แรงขับที่จะผลักดันให้เกิดพฤติกรรมเพื่อไปสู่เป้าหมาย ในส่วนของสัญชาตญาณแห่งการดำรงอยู่นั้น ความต้องการทางเพศ (Sex) จะมีบทบาทสำคัญมากที่สุด ในการสร้างพลังขับลิบิโด (Libido) เพื่อกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมในการแสวงหาความสุข ความพึงพอใจ ให้กับตนเอง สำหรับส่วนของสัญชาตญาณแห่งความตายที่มีบทบาทมากที่สุด ได้แก่ ความก้าวร้าว ซึ่งจะเป็สาเหตุที่ทำให้เกิดแรงขับที่จะกระตุ้น ให้บุคคลแสดงพฤติกรรม ในรูปของการทะเลาะเบาะแว้ง แข่งขัน ต่อสู้ เอาชนะ แย่งชิง ชิงดีชิงเด่น ทำลายล้าง ซึ่งทั้งสองสัญชาตญาณนี้จะซ่อนอยู่ภายในจิตใต้สำนึกของแต่ละบุคคล ที่จะเก็บสั่งสมไว้มากมาย ฟรอยด์ เชื่อว่าพฤติกรรมต่างๆของบุคคลที่แสดงออกมานั้น สืบเนื่องมาจากการทำงานของพลังทางจิต 3 ส่วน ได้แก่

อิด (Id) คือ ส่วนของความอยาก ความต้องการ กิเลส ตัณหา รวมไปถึงสัญชาตญาณทั้งหลายที่ติดตัวมนุษย์มาแต่กำเนิด พลังงานทางจิตส่วนนี้เมื่อเกิดขึ้น จะพยายามผลักดันให้เกิดการตอบสนอง โดยไม่ใช้เหตุผลใดๆทั้งสิ้น

อีโก้ (Ego) เป็นพลังงานทางจิตส่วนหนึ่งที่จะแสดงออกเป็นรูปพฤติกรรมตามพลังของฝ่ายอิด หรือซูเปอร์อีโก้ โดยอีโก้จะพยายามปรับ หรือประนีประนอมพลังความต้องการของอิด และซูเปอร์อีโก้ให้สมดุลกัน เพื่อให้แสดงออกมาตามสภาพความเป็นจริงที่สังคมยอมรับ หรือเหมาะสมกับสถานการณ์นั้นๆ

ซูเปอร์อีโก้ (Super Ego) เป็นพลังงานที่อยู่ภายในจิตสำนึกเป็นส่วนใหญ่ เป็นพลังงานทางจิตที่ก่อตัวขึ้นจากการเรียนรู้ในระยะเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา ศีลธรรม และกฎหมายของสังคม เป็นตัวบอกให้รู้ว่าอะไรดี-ชั่ว อะไรถูก-ผิด อะไรควร-ไม่ควร ซูเปอร์อีโก้จึงตรงข้ามกับอิด มีหน้าที่คอยควบคุมความต้องการทางเพศ และความก้าวร้าวในอิดไม่ให้เกิดออกมา บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบซูเปอร์อีโก้ จึงมักจะทำตามระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกา กฎหมายอย่างเคร่งครัด และมีอุดมคติสูง (เต็มศักดิ์ ททวณิช, 2546: 161 -162)

แนวคิดจิตวิเคราะห์นี้ก็จะนำมาใช้ประกอบในการวิเคราะห์พฤติกรรมการแสดงความคิดเห็น การชู้ชบิชนินทา การให้ร้าย ทำลายชื่อเสียง ที่ปรากฏในคอลัมน์บีบลิว

งานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดทำหนังสือพิมพ์ออนไลน์ไทย

กานตวี ปานสีทา (2545) ศึกษาบทบาทของเว็บมาสเตอร์ในการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อบทบาทของเว็บมาสเตอร์ในการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ การศึกษาพบว่าหนังสือพิมพ์ออนไลน์แต่ละเว็บไซต์ นำเสนอเนื้อหาส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันไปจากหนังสือพิมพ์ มีเนื้อหาเพียงเล็กน้อยที่สร้างขึ้นเพื่อนำเสนอบนเว็บไซต์เท่านั้น ซึ่งไม่ปรากฏในทุกเว็บไซต์ เช่น หนังสือพิมพ์ออนไลน์ ผู้จัดการ ที่มีการผลิตเนื้อหาเฉพาะ สำหรับนำเสนอออนไลน์ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทของเว็บมาสเตอร์นั้น มีทั้งปัจจัยภายในคือ องค์กรที่สนับสนุนการพัฒนาเว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ให้เป็นช่องทางการสื่อสารอย่างเป็นทางการ เว็บมาสเตอร์จะมีอิสระในการตัดสินใจที่จะพิจารณานำเสนอเนื้อหา โดยไม่ต้องพึ่งพาเนื้อหาจากฉบับเล่มทั้งหมด และปัจจัยภายนอก คือ ความมุ่งหวังในการหารายได้จากการโฆษณา เว็บมาสเตอร์จะมีข้อจำกัดในการจัดวางรูปแบบ และนำเสนอเนื้อหา ทั้งนี้เนื่องมาจากข้อกำหนดที่มาพร้อมกับ การลงป้ายโฆษณาในเว็บไซต์ และรายได้ที่จะนำมาสนับสนุน

เกรียงไกร ทวีโชติกิจเจริญ (2543) ศึกษา แนวโน้มหนังสือพิมพ์ออนไลน์ในประเทศไทย เกี่ยวกับลักษณะเนื้อหา กลุ่มผู้อ่านและคาดการณ์ แนวโน้มของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ในประเทศไทย ผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ออนไลน์ส่วนใหญ่ นำมาจากหนังสือพิมพ์ในรูปแบบเล่ม และไม่มีการปรับเปลี่ยน เพื่อนำเสนอบนหนังสือพิมพ์ออนไลน์ นอกจากนั้นหนังสือพิมพ์ออนไลน์ยังไม่สนใจในการใช้สื่อปฏิสัมพันธ์มาช่วย ในการสนับสนุนหรือพัฒนาการรายงานข่าว และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อ่านมากนัก ส่วนผลการสำรวจกลุ่มผู้อ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์ พบว่าผู้อ่านส่วนใหญ่เป็น นักเรียน นักศึกษา การศึกษาสูงอาศัยในต่างประเทศ และสนใจในเนื้อหาข่าวบันเทิง คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เศรษฐกิจ การเมืองและกีฬา นอกจากนั้นผู้อ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์ค่อนข้างพอใจในการนำเสนอในส่วน เว็บบอร์ด และการลบทึ่ง เพิ่มเติมเนื้อหา รวมทั้งข่าวด่วน และผู้อ่านมีความต้องการ มากที่สุดในการให้บริการข่าวสารเฉพาะบุคคล และการเป็นชุมชนออนไลน์ ส่วนผลของแนวโน้มหนังสือพิมพ์ออนไลน์สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มผู้อ่านหนังสือ พิมพ์ออนไลน์มีแนวโน้มที่จะมีการขยายตัวเข้าถึงกลุ่มคนในวงกว้างมากขึ้น เนื่องจาก การเติบโตของจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต รวมทั้งมีการเพิ่มเติมเนื้อหาที่แตกต่างจากใน ฉบับเล่ม และมีการใช้สื่อปฏิสัมพันธ์ในการดึงดูดผู้บริโภคให้หันมาอ่านหนังสือพิมพ์

สันทัด ทองรินทร์ (2543) ศึกษาหนังสือพิมพ์ออนไลน์ฉบับภาษาไทย เกี่ยวกับ แนวคิด การจัดทำ และแนวโน้ม โดยสัมภาษณ์เชิงลึกหนังสือพิมพ์ออนไลน์ คือ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ไทยโพสต์ และผู้จัดการออนไลน์ การศึกษาพบว่า แนวคิดในการจัดทำหนังสือพิมพ์ออนไลน์เกิดจากการพัฒนาเทคโนโลยี โดยเฉพาะระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถใช้เป็นช่องทางในการเสนอข่าวสารแก่กลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ยังเห็นว่าเป็นการสร้างภาพพจน์ของหนังสือพิมพ์ตลอดจนสามารถพัฒนาเข้าสู่การบริหารธุรกิจต่อไป ส่วนรูปแบบการนำเสนอ นั้น มี 3 รูปแบบ คือ การนำเสนอเนื้อหาข่าวเช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์ฉบับตีพิมพ์กระดาษ โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง การนำเสนอเนื้อหาข่าวโดยสรุปข่าวจากหนังสือพิมพ์ฉบับตีพิมพ์กระดาษ และการนำเสนอเนื้อหาข่าวสารแบบผสมผสานระหว่างการนำเสนอเช่นเดียวกับฉบับตีพิมพ์ส่วนหนึ่งกับการหาข้อมูลข่าวเองส่วนหนึ่ง สำหรับแนวโน้มในอนาคตนั้น หนังสือพิมพ์ออนไลน์จะแยกองค์กรออกมาให้การทำงานคล่องตัวขึ้น แต่ยังคงใช้แหล่งข่าวร่วมกับหนังสือพิมพ์เดิมอยู่ และมีแนวโน้มการนำเสนอข่าวในลักษณะมัลติมีเดีย มีการเพิ่มปฏิสัมพันธ์มากขึ้น เช่น หนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์มีการใช้แหล่งข่าวจากหนังสือพิมพ์เดิมส่วนหนึ่ง เพิ่มปฏิสัมพันธ์ บริการเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับข่าว และมีการหาข่าวเองส่วนหนึ่ง โดยนำเสนอเฉพาะในเว็บไซต์เท่านั้น ไม่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ฉบับตีพิมพ์กระดาษ เป็นต้น

2. งานวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์

เพ็ญพรรณ รวิโชติกุล (2544) ศึกษารูปแบบ และความหมายของวาทกรรมบน อินเทอร์เน็ต Bulletin Board ของเว็บไซต์พันทิพย์ รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ ของตัวบทบริบทการ สื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกระทู้ของโต๊ะสนทนาที่มีอยู่ของ เว็บไซต์พันทิพย์ ซึ่งใช้วิธี Conversation Analysis ที่ศึกษาถึงความเชื่อมโยงและความหมายในการ สนทนา จากการศึกษาค้นพบว่า รูปแบบวาทกรรมที่เกิดขึ้นบน Bulletin Board มีรูปแบบทางภาษาไม่ เป็นทางการ ที่เป็นภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียน มีการใช้คำรุนแรง หรือหยาบคายเมื่อเกิดความ ขัดแย้ง ตลอดจนมีความบกพร่องในการใช้ภาษา วาทกรรมที่เกิดขึ้นมักแฝงไว้ด้วยอุดมการณ์ทาง ความคิดเชิงขัดแย้ง ส่วนมากจะเป็นเรื่องของอุดมการณ์ทางการเมือง สังคม และศาสนา ที่แฝงไว้ ด้วยความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม และอุดมการณ์ทางความคิด

รัตนาวลี เกียรตินิยมศักดิ์ (2542) ศึกษาเรื่อง มณฑลสาธารณะของการสื่อสารผ่าน สื่อกลางคอมพิวเตอร์ โดยเลือกเป็นกรณีศึกษา www.pantip.com และ www.sanook.com ซึ่ง รวบรวมข้อมูลจากเว็บบอร์ด หรือ กระดานเสวนาในเว็บไซต์ เพื่อศึกษาถึงลักษณะ หน้าที่ และ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นในมณฑลสาธารณะของการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ ผลการศึกษา พบว่า ลักษณะในมณฑลสาธารณะของการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์นั้น เป็นเวทีเสวนาทาง วัฒนธรรม ที่มีประเด็นความสนใจของผู้ใช้งาน และยังมีลักษณะเป็นชุมชนเสมือน ที่เกิดขึ้นขนาน ไปกับโลกแห่งความเป็นจริง ลักษณะการมีส่วนร่วม เป็นการปฏิสัมพันธ์ กับเครื่องคอมพิวเตอร์ (Machine Interactivity) หน้าที่ในมณฑลสาธารณะของการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ ถือเป็นช่องทางให้ผู้ใช้งาน มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสาธารณะ การสอดส่องดูแลสภาพแวดล้อม การ กระตุ้นเร้าและผลักดันเพื่อพัฒนาผลประโยชน์แห่งชาติ การสร้างสายสัมพันธ์ การให้ความบันเทิง และช่องทางการสื่อสารต้องห้าม นอกจากนี้ผู้ใช้งานยังใช้มณฑลสาธารณะของการสื่อสารผ่าน สื่อกลางคอมพิวเตอร์เพื่อตอบสนองความต้องการส่วนตัว เป็นแหล่งข้อมูลรับฟังความคิดเห็นจาก คนอื่น ๆ และเป็นตัวกลางในการสร้างสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ

3. งานวิจัยเกี่ยวกับจริยธรรมสื่อมวลชน

ดวงกมล ชาติประเสริฐ (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สถานภาพงานวิจัยด้านนิเทศ ศาสตร์ที่เกี่ยวกับจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน ปี 2547 โดย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพการ วิจัย ประมวลองค์ความรู้ทางด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อมวลชน และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทาง งานวิจัยในอนาคต โดยได้วิเคราะห์งานวิจัยสาขาวิชานิเทศศาสตร์ตั้งแต่ปี 2534-2546 จำนวน 60 เล่ม

ปัญหาจริยธรรมที่ปรากฏในงานวิจัย ได้แก่ ความเป็นกลาง การนำเสนอเนื้อหาไม่ถูกต้อง การนำเสนอเนื้อหารุนแรง การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล การตัดสินใจผู้ตกเป็นข่าว และการรับอามิสสินจ้าง ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาทางจริยธรรม ได้แก่ บุคลากรสื่อ องค์กร ธุรกิจ ข้อจำกัดและแนวปฏิบัติในการทำงาน ปัญหาของกลไกกำกับดูแล อำนวยภายนอก และความคลุมเครือของหลักการทางจริยธรรม

ดวงกมล ชาติประเสริฐ (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สถานภาพงานวิจัยด้านนิเทศศาสตร์ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ปี 2547 โดย เป็นการวิจัยเพื่อประมวลองค์ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีมุมมองทางด้านนิเทศศาสตร์ วิเคราะห์จากงานวิจัยสาขานิเทศศาสตร์ ตั้งแต่ปี 2532-2546 จำนวน 227 เล่ม พบว่า มีการศึกษาประเด็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคคล และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กรมากที่สุด ในขณะที่ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเทคโนโลยีสารสนเทศ บทบาทและเนื้อหาของสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ชุมชนใหม่และวัฒนธรรมใหม่ เป็นประเด็นที่มีผู้ศึกษาเพิ่มขึ้นในช่วง 5 ปีหลัง ส่วนประเด็นเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศกับจริยธรรม และปรัชญา พบว่ามีเพียง 3 ชิ้น โดยเน้นคำถามนำวิจัยไปที่การสื่อสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตกับประเด็นทางด้านจริยธรรม ได้แก่ การตระหนักรู้สิทธิส่วนบุคคล และการตัดสินใจเชิงจริยธรรม รวมทั้งความเหลื่อมล้ำทางสารสนเทศ และสื่อที่มีผู้ศึกษามากที่สุด คือ อินเทอร์เน็ต งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้วิธีสำรวจและสัมภาษณ์

พิมพ์พร ยิ่งยง (2539) ศึกษาข่าวและภาพเกี่ยวกับเพศและความรุนแรงในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน โดยเปรียบเทียบปริมาณ ความถี่ ลักษณะของการนำเสนอเนื้อหาสำนวนภาษาที่ใช้ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเพศและความรุนแรงของข่าวและภาพในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสดกับมติชน พบว่ามีการนำเสนอชื่อและนามสกุลของบุคคลที่ตกเป็นข่าวเกี่ยวกับเพศของหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับ มากกว่าร้อยละ 50 นอกจากนี้มีการใช้ภาษาเชิงเร้าอารมณ์ และบรรยายรายละเอียดมากเกินไปซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาการขึ้นการกระทำ และการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

เลอลักษณ์ รอดเรือง (2541) ศึกษาการตกเป็นเหยื่อจากการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์รายวัน 3 ฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ และข่าวสด รวม 1095 ฉบับ พบว่ามีการรายงานที่ก่อให้เกิดเหยื่อซ้ำซ้อนกว่า 200 ข่าว ซึ่งการนำเสนอดังกล่าวส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการเสนอข่าวในลักษณะที่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล มีการกล่าวถึงรายละเอียดของผู้ตกเป็นข่าว หรือคนใกล้ชิดจนทำให้ผู้ใช้สื่อคาดเดาได้ว่าเป็นใคร ซึ่งเป็นการนำเสนอเนื้อหาที่ก่อให้เกิดปัญหาทางจริยธรรม

อภิชาติ ศักดิ์เศรษย์ (2542) ศึกษาปัจจัยการเสนอข่าวผิดพลาด และการยอมรับของหนังสือพิมพ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหาความผิดพลาดในการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ 18 กรณี พบว่า ลักษณะความผิดพลาดในการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์มี 3 ประเภท คือ ความผิดพลาดจากการใช้ภาษา โดยใช้ภาษากำกวม คลุมเครือ เสียดสี ประชดประชัน แดกดัน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจและตีความผู้ที่ตกเป็นข่าวไปในทางลบ ความผิดพลาดจากการตีความหรือหยาบยกประเด็น ข้อมูลบิดเบือนไปจากข้อเท็จจริง และความผิดพลาดจากการอ้างอิงแหล่งข่าว หรือข้อมูลโดยการอ้างแหล่งข่าวที่ไม่เปิดเผยชื่อ ทั้งแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือ และไม่น่าเชื่อถือ รวมทั้งแหล่งข่าวจากอินเทอร์เน็ต ใบปลิว ซึ่งขาดความน่าเชื่อถือ และไม่ใช้ความสามารถในการสอบสวนของตนเอง มาพิสูจน์สมมติฐานที่ตั้งขึ้น

อังธิดา ลิ้มปัทมปาณี (2540) ศึกษาเรื่องการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของหนังสือพิมพ์ต่อนักการเมือง ศิลปินนักแสดง นักรูทกิจ และประชาชนทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์จะนำเสนอข่าวที่ละเมิดต่อนักการเมืองในประเด็นการทำหน้าที่ของนักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง หรือผลประโยชน์ที่ไม่ถูกต้อง เรื่องส่วนตัวที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ ละเมิดต่อศิลปินนักแสดงในประเด็นเรื่องพฤติกรรมส่วนตัว ที่เกี่ยวข้องกับเพศ ละเมิดต่อนักรูทกิจในประเด็นความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ทางธุรกิจ เรื่องส่วนตัวที่เกี่ยวกับการทำธุรกิจ และเรื่องส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางอาญา ละเมิดต่อประชาชนกลุ่มย่อยทั่วไปที่มีอาชีพข้าราชการ ทหาร ดำรงในประเด็นพฤติกรรมส่วนตัวที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ บกพร่องต่อหน้าที่ หรือไม่เป็นธรรม ปัจจัยที่ทำให้หนังสือพิมพ์นำเสนอข่าวในลักษณะละเมิด เนื่องมาจากปัจจัยด้านธุรกิจ และการตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของผู้อ่าน ปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ตัวบุคคลที่ขาดมาตรฐานทางวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ความไม่รอบรู้กฎหมาย หรือขาดความตระหนักถึงการเคารพสิทธิส่วนบุคคล บทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ และการทำตามนโยบายองค์กร

4. บทความบทวิจารณ์

โจ โอตเตอร์เบิน (Joe Otterbein, 1997) ได้เขียนบทวิจารณ์ใน American Journalism Review เรื่อง The Drudgery of Media Ethics เป็นการวิจารณ์เว็บไซต์ หนังสือพิมพ์ออนไลน์ www.drudge.com ที่เสนอข่าวสารออนไลน์ แต่ก็เต็มไปด้วยเรื่องไร้สาระ หรือการชุบชิบนิทา ซึ่ง Joe ใช้คำเรียกว่า Cyber-Gossip โดยยกตัวอย่างกรณีการเสนอข่าวอื้อฉาว เกี่ยวกับความสัมพันธ์ลับ ระหว่าง บิล คลินตัน ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา กับ โมนิกา เลวินสกี ซึ่งเว็บบดักกล่าว เสนอข่าวชู้ช้อย อย่างเจาะลึก โดยเฉพาะประเด็นเรื่องเพศ มีการใส่ร้ายป้ายสี แต่งเติมเนื้อหา โดยไม่ได้ผ่านการตรวจสอบความจริง ทำให้ผู้ตกเป็นข่าวเสียหาย การเสนอข่าวดังกล่าว ทำ

ให้มีผู้เข้ามาอ่านเป็นจำนวนมาก ซึ่ง Otterbein ได้แสดงความเห็นว่าเรื่องไร้สาระ เรื่องเพศ นั้น เป็นจุดขาย หรือจุดดึงดูดความสนใจ ที่มักได้รับความนิยม คนส่วนใหญ่ก็จะเห็นว่าเป็นเรื่องสนุก โดยเฉพาะในสื่ออินเทอร์เน็ต ก็เป็นสื่อใหม่ที่เปิดกว้าง นักหนังสือพิมพ์ก็จะมีเสรีภาพอย่างมาก ในการเสนอข่าวสาร เขาจึงเสนอว่า ควรมีการเพิ่มเติมจริยธรรมวิชาชีพ สำหรับนักหนังสือพิมพ์ ออนไลน์ ซึ่งเป็นความรับผิดชอบใหม่ สำหรับสื่อใหม่ ที่นักหนังสือพิมพ์ออนไลน์ควรจะปฏิบัติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย